

Враховуючи можливі негативні наслідки, до організації процесу соціалізації необхідно підходити відповідально та виважено. Оскільки основним видом діяльності дитини дошкільного віку є гра, то і процес соціалізації необхідно вибудовувати через різноманітну ігрову діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко Т. Соціалізація особистості й соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. Київ, 2006. Вип. 9. С. 23–29.
2. Кубата Н. Гра як засіб формування соціальної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. *Молодий вчений*. 2018. № 5. С. 53–56.
3. Лукашевич М. Соціалізація. Виховні механізми і технології : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1998. 112 с.
4. Поніманська Т. Дитина і соціум. *Дошкільне виховання*. 2004. № 8. С. 4–6.
5. Прищепя Т. Соціалізація дошкільників. *Психолог*. 2007. № 31–32. С. 31–46.

Софія ХЕРОВИЧ
(Дрогобич, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІЧИЛЬНОЇ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

На сучасному етапі розвитку суспільства важливими є такі якості особистості, як гнучкість та креативність мислення, інтелектуальний розвиток, самостійні й командні навички розв'язування проблем, уміння логічно мислити, робити висновки, застосовувати набуті знання в практичній діяльності. Основну частину цих якостей можна сформувати завдяки заняттям математикою. І розпочинати логіко-математичний розвиток дитини задля системності знань варто ще з дошкільного віку.

Як показує аналіз чинних програм для виховання й розвитку дітей дошкільного віку («Українське дошкілля», «Впевнений старт», «Я у світі»),

«Світ дитинства» та ін.), центральною категорією їх логіко-математичної складової є поняття числа, навчання лічби та формування обчислювальних навичок. Причому важливими є не самі математичні знання, а вміння дошкільників застосувати їх у повсякденних життєвих та ігрових ситуаціях. У парціальній програмі «Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку» (автор Л. Зайцева) зазначено, що формування математичної компетентності дітей дошкільного віку передбачає таку організацію діяльності, яка сприятиме оволодінню системою математичних знань, забезпечить набуття ними відповідного практичного досвіду[1].

Різні підходи до забезпечення логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку описано у працях науковців (Л. Березовська, О. Брежнева, О. Гнізділова, Т. Дорошенко, В. Мацько, А. Сазонова, Т. Степанова, Н. Тарнавська, С. Татарінова, К. Щербакова та ін.); методичні аспекти формування математичних уявлень дошкільників та навчання дітей лічби в різних вікових групах проаналізували С. Бондар, М. Машовець, С. Нікітченко, К. Очеретна, Т. Павлюк, І. Стеценко, В. Сухар, О. Яловська та ін. Незважаючи на вагомі доробки вчених-дослідників та вихователів-практиків, залишаються нерозкритими питання педагогічних умов ефективного формування лічильної та обчислювальної діяльності дітей дошкільного віку.

У дошкільній освіті закладається важливий фундамент знань, вмінь та практичних навичок дітей, необхідний їм у повсякденному житті та подальшому навчанні. Тому роль закладу дошкільної освіти в успішному опануванні математичними основами є надзвичайно важливою.

Проблемі навчання лічби дітей з давніх-давен присвячено різні дослідження. Так, Я. Коменський у книзі «Материнська школа» пропонує ще до шкільного навчання навчити дитину лічби в межах десяти, розрізняти числа, порівнювати предмети за величиною, застосовувати в практичній діяльності одиниці народних мір довжини: дюйм, пядь, крок, фунт.

Ф. Фребель розробив ігри-заняття з ознайомлення дітей з числом. М. Монтесорі вважала важливим створення спеціального освітнього середовища для розвитку математичних уявлень дітей, зокрема й про число.

Цікавими також є методичні нароби сучасних дослідників та практиків.

Як вітчизняні, так і зарубіжні вчені особливе значення надають формуванню уявлень про числа в процесі практичних дій з множинами предметів, використовуючи для цього завдання на порівняння потужностей множин (способом попарного зіставлення і за кількістю), на класифікацію, упорядкування за різними ознаками, зокрема, й за кількістю. Причому порівняння рівнопотужних множин веде до створення класу таких множин, що характеризується тим спільним, що в них є, тобто кількістю (стільки ж) і відповідним числом.

Науковці продовжують шукати методи й способи ефективного формування кількісних, лічильних та обчислювальних уявлень івмінь, пропонуючи різні новації.

З метою формування уявлення про число у роботі з дітьми дошкільного віку доцільно застосовувати палички Кюїзенера. Як показує практика, палички вониможливість унаочнити, матеріалізувати абстрактне поняття числа за допомогою їх відповідної довжини та кольору. Методика Кюїзенера сприяє розвитку дрібної моторики, тренує пам'ять, розвиває мислення.

Дослідники К. Очеретна, О. Яловська ін. активно використовують прийоми ейдетики в процесі ознайомлення дошкільників з цифрами.

Як вважають С. Бондар, О. Масюк, Г. Чепурний та ін., у процесі формування поняття числа варто використати опору на мнемотехнології, суть якої полягає у поданні цифрової інформації в образно-ігровій формі. Завдяки їм діти проявляють зацікавленість, кращу активність, показують гарні результати у формуванні лічильних та обчислювальних навичок.

Дослідники С. Бедер, Т. Мукий, О. Омеляненко, О. Рома та ін. захоплюються використанням конструктора LEGO в освітньому процесі. LEGO-технологія у закладі дошкільної освіти цікава тим, що об'єднує в собі елементи гри й експериментування, дає змогу моделювати вигляд цифри, склад числа, послідовність числового ряду, допомагає у навчанні дітей лічби та обчислювальної діяльності тощо.

Учена Т. Павлюк досліджує педагогічні умови ефективного навчання дітей старшого дошкільного віку лічби з використанням комп'ютера. На сьогодні можна виділити такі корисні у роботі з дітьми цифрові сервіси: «Вчи.юа», «НУМО», «ЛогікЛайк», «СорокаВорона», «ABCmouse», «LearningApps», «Matific», «Study-smile» тощо.

Уважаємо найбільш доцільним широке використання ігрової технології, що може інтегруватися з усіма вищепереліченими методиками і технологіями. Ігровий спосіб засвоєння матеріалу дозволяє у природній, ненав'язливій формі формувати математичні уявлення дошкільника, зокрема, про число, різні види лічби, сприяти набуттю математичних вмінь та навичок лічити й обчислювати.

Ефективними формами проведення такої діяльності є: ігрові заняття, математичні конкурси й розваги, фізкультхвилинки з математичними лічилками, задачі-жарти, читання математичних казок, використання народної математики на заняттях та під час дозвілля дошкільників тощо.

Крім того, ігрові технології в доброзичливій, невимушеній атмосфері формують у дитини потребу в знаннях, вчать логічно мислити, самостійно приймати рішення, не боятися завдань із багатьма варіантами розв'язку, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайцева Л.І. Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку: парціальна програма. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2021. 48